

ЗАХТЕВ

ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ УРАЂЕНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ/ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

Шифра за идентификацију дисертације _____

Шифра УДК (бројчано) 811.163.41'366.55:811.111'366.55(043.3)

Веб адреса на којој се налази дисертација и извештај Комисије о урађеној докторској дисертацији/докторском уметничком пројекту: www.filum.kg.ac.rs

ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

да у складу са чл. 30 Закона о високом образовању и чл.128 Статута Универзитета да сагласност на Извештај Комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта:

Назив: *Перифрастичка компарација у српском и енглеском језику*

Научна/уметничка област УДК (текст): српски језик, енглески језик, морфологија, синтакса, семантика

Ментор/ментор и коментор:

др Јелена Даниловић Јеремић, доцент, ужа научна област *Енглески језик и лингвистика*, Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у Крагујевцу.

Састав комисије за оцену дисертације:

1. др Милош Ковачевић, редовни професор, ужа научна област: *Савремени српски језик*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу и Филолошки факултет у Београду, председник Комисије;
2. др Предраг Новаков, редовни професор, ужа научна област: *Англистика*, Филозофски факултет у Новом Саду, члан Комисије;
3. др Сања Ђуровић, ванредни професор, ужа научна област: *Савремени српски језик*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, члан Комисије.

Научни/уметнички допринос дисертације/уметничког пројекта (текст до 100 речи)

Докторска дисертација „Перифрастичка компарација у српском и енглеском језику” представља вредно научно дело које је резултат самосталног и оригиналног рада аутора на обимним корпусним грађама два језика. Ова докторска дисертација доказује да систем тростепене градације *позитив – компаратив – суперлатив*, који нам две граматичке традиције, представља својеврсну идеализацију јер су односи између ових морфолошких категорија на семантичком плану далеко сложенији но што досадашња литература предвиђа. Поред основних модела перифрастичке компарације, дисертација се бави и моделима лексичко-синтаксичке суперлативности и лексичким аспектима компарације. Главни допринос ове дисертације је контрастивна анализа многобројних перифрастичких форми компарације које су забележене у изабраним корпусним грађама српског и енглеског језика, а која је за резултат имала и проширивање актуелних лингвистичких описа компарације у два језика.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: **Јелена М. Јосијевић**

Назив завршеног факултета: **Филолошко-уметнички факултет**

Одсек, група, смер: **Енглески језик и књижевност**

Година дипломирања: **2010**

Назив студијског програма докторских академских студија: **Докторске студије из филологије, Наука о језику**

Научна/уметничка област: **Филолошке науке**

Датум одобравања теме: 11.09.2015.

Факултет и место: Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац

Број публикованих радова: (навести рад који се тражи из члана 13. Правилника) 25

1. Јелена Јосијевић (2019), Модели афирмативне лексичко-синтаксичке суперлативности у српском и енглеском језику, У: М. Ковачевић, *Вуков српски рјечник и 200 година савременог српског језика*, Зборник са XIII Међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност, Крагујевац: ФИЛУМ, 195–212. (M14)
УДК 811.163.41'366.55:811.111'366.55 COBISS.SR-ID 525421717 ISBN 978-86-80796-41-3
2. Јелена Јосијевић и Јелена Даниловић (2019), Критичка анализа дискурса почетних млечних формула за бебе, У: Д. Бошковић, М. Ковачевић и Н. Бубања (ур.), *Брендови у књижевности, језику и уметности*, Зборник са Научног округлог стола, XIII Међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност, Крагујевац: ФИЛУМ, 117–137. (M14)
УДК 81'42:003.65; 658.512.2:613.287 COBISS.SR-ID 280409868 ISBN 978-86-80796-29-1
3. Jelena Josijevic i Ivana Palibrk (2019), Models of affirmative lexico-syntactic superlativity in English: In theory and practice, У: В. Лопичић и Б. Мишић Илић (ур.), *Језик, књижевност, теорија*, Ниш: Филозофски факултет, 183–194. (M14)
УДК 811.111'36/37 COBISS.SR-ID - 525040789 ISBN - 978-86-7379-495-2
4. Jelena Danilović and Jelena Josijević (2019), The compounds and blends in brand names of baby products, *Наслеђе*, 44, 111–124. (M24)
УДК 811.111'373.611:613.952/.953 81'42:659 COBISS.SR-ID 115085068 ISSN 1820-1768
5. Јелена Јосијевић и Јелена Даниловић Јеремић (2019), Критичка анализа представа људских тела у дискурсу функционалне хране, *Филолог*, 20, 109–134. (M51)
Доступан на:
<https://filolog.rs.ba/index.php?journal=filolog&page=article&op=view&path%5B%5D=346&path%5B%5D=pdf>
УДК 81'42:003.65; 658.512.2:613.287 COBISS.SR-ID 525276821 ISBN 978-86-80796-29-1
6. Jelena Danilović Jeremić and Jelena Josijević (2019), To blend so as to brand: A study of the trademarks and brand names, *Lexis: Journal in English Lexicology*, 14, 1–18. (M52)
Доступан на: <http://journals.openedition.org/lexis/3732>
ISSN: 1951-6215 DOI: <https://doi.org/10.4000/lexis.3732>
7. Јелена Јосијевић (2018), Компарација придева са значењем боја у савременом енглеском језику: Аналитизам и фреквентност употребе, *Наслеђе*, 39, 59–68. (M24)
УДК 811.111'367.623'366.55 COBISS.SR-ID 524615829 ISSN 1820-1768
8. Јелена Јосијевић (2018), Савремене тенденције у парадигми неправилних глагола у енглеском језику и импликације за савремену наставу, У: С. Маринковић (ур.), *Језик, култура, образовање*, Ужице: Педагошки факултет, 99–114. (M45)
УДК 811.111'367.625.43 УДК 371.3::811.111 COBISS.SR-ID 269164812 ISBN 978-86-6191-050-0
9. Jelena Josijevic (2018), Phonological, morphological and semantic features of verbs as

- powerful literary devices in Elma Mitchell's Thoughts after Ruskin, *Lunar*, 66, 189–199. (M52)
УДК 821.111-14.08 Mitchell E. COBISS.SR-ID 524660629 ISSN 1450-8338
10. Јелена Јосијевић (2017), Значења конструкција са компаративом придева/прилога и афирмативним универзалним квантификаторима у српском и енглеском, У: Ж. Милановић (ур.), *Контексти 3*, Зборник радова III међународног интердисциплинарног скупа младих научника друштвених и хуманистичких наука, Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, 185–198. (M33)
COBISS.SR-ID 313129479 ISBN 978-86-6065-409-2
 11. Јелена Јосијевић (2016), Класификација неправилних глагола у савременом енглеском језику, *Наслеђе*, 33, 41–60. (M51)
УДК 811.111'367.625 COBISS.SR-ID 523815829 ISSN 1820-1768
 12. Јелена Јосијевић (2016), Модели перифрастичког суперлатива са афирмативним универзалним квантификаторима у енглеском језику, *Philologia Mediana*, 8, 467–477. (M51)
УДК 811.111'367 COBISS.SR-ID 274052620 ISSN 1821-3332
 13. Јелена Јосијевић (2015), Међујезичке разлике и неизбежност укидања стилског двогласја слободног неуправног говора енглеског књижевног текста у српском преводу, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, 63 (1), 139–150. (M24)
УДК 811.111:811.163.41]:81'362 COBISS.SR-ID 301053959 ISSN 0543-1220
 14. Јелена Јосијевић (2015), Американизација ортографије у бившим британским колонијама: Корпус анализа ортографских дублета са *-our/-or* и *-re/-er*, У: И. Ж. Секеруш (ур.), *Контексти 2*, Зборник радова II међународног интердисциплинарног скупа младих научника друштвених и хуманистичких наука, Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, 285–293. (M33)
COBISS.SR-ID 301300999 ISBN 978-86-6065-338-5
 15. Јелена Јосијевић (2015), Глаголи са двојаким и вишеструким облицима простог прошлог времена и прошлог партиципа у савременом енглеском језику, У: М. Ковачевић (ур.), *Савремена проучавања језика и књижевности*, Зборник са VI научног скупа младих филолога Србије, VI/1, Крагујевац: ФИЛУМ, 61–71. (M45)
УДК 811.111'367.625 COBISS.SR-ID 521452437 ISBN 978-86-85991-74-5
 16. Јелена Јосијевић (2015), Граматичка обележја слободног неуправног говора у романима Џејн Остин, *Наслеђе*, XII/30, 187–198. (M51)
УДК 811.111'367; 821.111-31.08 Austen J. COBISS.SR-ID 515236270 ISSN 1820-1768
 17. Јелена Јосијевић (2015), Модели перифрастичког суперлатива у српском књижевном језику, *Philologia Mediana*, 7, 319–331. (M51)
УДК 811.163.41'366.55:81'42; 81'42 COBISS.SR-ID 520981604 ISSN 1821-3332
 18. Јелена Јосијевић (2015), Ново тумачење збирних именица у енглеском језику, *Узданица*, XII/2, 147–158. (M52)
УДК 811.111'367.622.21 COBISS.SR-ID - 219984396 ISSN 1451-673X
 19. Јелена Јосијевић (2015), Фреквентност употребе енглеских неправилних глагола као фактор регуларизације, *Lunar*, XVI, 183–192. (M52)
УДК 811.111'367.625 COBISS.SR-ID 521504917 ISSN 1450-8338
 20. Јелена Јосијевић (2014), Функције прекидања саговорника у контексту, У: И. Ж.

- Секеруш (ур.), *Контексти 1*, Зборник радова са I међународног интердисциплинарног скупа младих научника друштвених и хуманистичких наука, Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, 285–297. (M33)
УДК ISBN 978-86-6065-292-0 COBISS.SR-ID 291579655
21. Јелена Јосијевић (2014), Језичка варијација у Дизнијевим анимираним филмовима, У: Д. Бошковић (ур.), *Филологије vs идеологије*, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 27–42. (M45)
УДК 811.111'282:791.43-252 COBISS.SR-ID 520743317 ISBN 978-86-85991-67-7
22. Неда Видановић и Јелена Јосијевић (2014), Ставови наставника према употреби литерарних текстова у ЕФЛ учионици, У: М. Ковачевић (ур.), *Савремена проучавања језика и књижевности*, Зборник са V научног скупа младих филолога Србије, V/1, Крагујевац: ФИЛУМ, 457–466. (M45)
УДК 371.3::81'243; 81'243 COBISS.SR-ID 520047509 ISBN 978-86-85991-60-8
23. Јелена Јосијевић (2014), Регуларизација неправилних глагола у савременом енглеском језику, *Узданица*, XI/2, 147–154. (M52)
УДК 811.111'367.625 COBISS.SR-ID 212045068 ISSN 1451-673X
24. Јелена Јосијевић и Неда Видановић (2013), Занемаривање контекстуалних варијабли у социолингвистичким истраживањима о прекидању саговорника и родној доминацији, У: М. Ковачевић (ур.), *Савремена проучавања језика и књижевности*, Зборник са IV научног скупа младих филолога Србије, IV/1, Крагујевац: ФИЛУМ, 531–538. (M45)
УДК 81'27; 81:316.74 COBISS.SR-ID 514672046 ISBN 978-86-85991-50-9
25. Јелена М. Јосијевић (2013), Слободни неуправни говор у роману Гордост и предрасуда и његовом преводу на српски језик, *Лунар*, XIV/52, 119–133, (M52)
УДК 821.111-31.08 Austin J.; 811.111'255.2=163.41 COBISS.SR-ID 520243093 ISSN 1450-8338

Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: **Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у Крагујевцу**

Радно место: лектор за ужу научну област **Енглески језик и лингвистика**

ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. 30 ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. 128 СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

У прилогу вам достављамо:

- Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта;
- Одлуку Научно-наставног већа Филолошко-уметничког факултета о прихватању извештаја комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта;

10.08.2020. Крст.
(место и датум)

ДЕКАН [Signature]
ФАКУЛТЕТ _____

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ОДСЕКА ЗА ФИЛОЛОГИЈУ
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ			
Прийемиште:	26. 08. 2020		
Орг. јед.	Број	Датум	Предмет
01	1967		

Наставно-научно веће Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу, на седници одржаној 29. 06. 2020. године (Одлука број 01–1384), предложило нас је, а Веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, на седници одржаној 08.07.2020. године (Одлука број IV-02-447) именовало у Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације *Перифрастичка компарација у српском и енглеском језику* кандидата **Јелене Јосијевић**. Захваљујући на поверењу, Наставно-научном већу Одсека за филологију подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Опис докторске дисертације

Текст докторске дисертације *Перифрастичка компарација у српском и енглеском језику* кандидаткиње Јелене Јосијевић, написане под менторством др Јелене Јеремић Даниловић, доцента на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, садржи укупно 234 странице текста стандардног компјутерског формата (величина слова 12pt и проред 1pt). Дисертација је структурисана у седам поглавља:

1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА (стр. 1 – 17),
2. ТЕОРИЈСКА РАЗМАТРАЊА (стр. 18 – 75),
3. ОСНОВНЕ ФОРМЕ ПЕРИФРАСТИЧКЕ КОМПАРАЦИЈЕ (стр. 76 – 104),
4. ЛЕКСИЧКО-СИНТАКСИЧКА СУПЕРЛАТИВНОСТ (стр. 105 – 143),
5. ЛЕКСИЧКИ АСПЕКТ КОМПАРАЦИЈЕ (стр. 144 – 200),
6. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА (стр. 201 – 216) и
7. ЛИТЕРАТУРА (стр. 217 – 231).

Поглавље 1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА подељено је на седам засебних целина: 1.1 Предмет истраживања, 1.2. Циљеви и задаци истраживања, 1.3. Истраживачке хипотезе, 1.4. Методолошки оквир истраживања (1.4.1. Контрастивна анализа и 1.4.2. Корпусна анализа), 1.5. Досадашња истраживања у свету и код нас, 1.6. Структура дисертације и 1.7. Закључна разматрања. У поглављу се прецизно дефинише предмет истраживања докторске дисертације, уз осврт на стање у досадашњој литератури и мотивацију за спровођење овог истраживања. Ауторка дефинише три циља истраживања: (1) контрастирање основних модела перифрастичке компарације у српском и енглеском језику, (2) контрастирање лексичко-синтаксичких модела суперлатива у српском и енглеском језику и (3) контрастирање лексичких аспеката компарације. За сваки појединачни циљ дефинисани су и посебни задаци у складу са актуелним стањем у две филологије. Јелена Јосијевић тако одређује седам задатака:

Циљ 1:

Задатак 1: Упоредити граматичке описе перифрастичке компарације у српском и енглеском језику.

Циљ 2:

Задатак 2: Спровести корпусну анализу српског језика и утврдити структурне обрасце модела лексичко-синтаксичког суперлатива.

Задатак 3: Спровести корпусну анализу енглеског језика и утврдити структурне обрасце модела лексичко-синтаксичког суперлатива.

Задатак 4: Упоредити лексичко-синтаксичке моделе суперлатива у српском и енглеском језику.

Циљ 3:

Задатак 5: Спровести корпусну анализу српског језика и утврдити лексичке модификаторе компаратива и суперлатива.

Задатак 6: Спровести корпусну анализу енглеског језика и утврдити лексичке модификаторе компаратива и суперлатива.

Задатак 7: Упоредити лексичке модификације компаратива и суперлатива у српском и енглеском језику.

Дефинисано је укупно осам истраживачких хипотеза; две опште које се односе на сва три постављена циља (*Хипотезе 1 и 2*) и шест посебних које се односе на лексичко-синтаксичке моделе суперлатива (*Хипотезе 3 – 8*):

Хипотеза 1: Употреба перифрастичке компарације у два језика поклапаће се у свим оним аспектима у којима њену употребу условљавају универзални семантички и логички принципи.

Хипотеза 2: Употреба перифрастичке компарације у два језика неће се поклапати у свим оним аспектима у којима њена употреба почива на чисто фонолошким и морфолошким факторима, зависи од разлика на чисто синтаксичком плану или од лексичких специфичности језичких репертоара.

Хипотеза 3: Суперлативно значење могуће је изразити афирмативним универзалним квантификаторима.

Хипотеза 4: Постоје и друга лексичка средства којима се може изразити афирмативна суперлативност.

Хипотеза 5: Суперлативно значење могуће је изразити негирањем постојања вишег одричним универзалним квантификаторима.

Хипотеза 6: Суперлативно значење могуће је изразити негирањем постојања једнаког одричним универзалним квантификаторима.

Хипотеза 7: Суперлативно значење могуће је изразити негирањем постојања вишег и једнаког одричном егзистенцијалном безличном реченицом.

Јелена Јосијевић даље описује тип контрастивне анализе која је овде спроведена према читавом низу различитих параметара којима се једно контрастивно проучавање може одредити, при чему образлаже и своје изборе. Контрастивно проучавање које је овде спроведено одређује се као интерлингвална, структурална, микролингвистичка (синтагматска), објективна, селективна, парцијална и теоријска контрастивна анализа. Самој контрастивној анализи морале су претходити корпусне анализе. Кандидаткиња

се определила за независне корпусне анализе два језика на најобимнијим доступним електронским корпусима два језика. У корпусној анализи енглеског језика коришћен је електронски корпус *Corpus of Contemporary American English (COCA)*¹, а за корпусну анализу српског језика *Корпус савременог српског језика* (2013), скраћено *КССЈ*.² Паралелни корпус *Енглеско-српски паралелни корпус (ЕСПК 2012)*³ коришћен је за проверу сличности и разлика између два језика које су уочене самосталном анализом. Примери из ове грађе послужили су као илустрација еквиваленције и нееквиваленције међу формама које се јављају у два језика. Прегледом досадашњих истраживања у свету и код нас кандидаткиња указује на актуелност теме на светској лингвистичкој сцени, али и на допринос који ова дисертација може да пружи постојећем опусу литературе. Након представљања структуре своје дисертације, кандидаткиња укратко сумира садржај читавог поглавља.

Поглавље 2. *ТЕОРИЈСКА РАЗМАТРАЊА* обухвата шест тематских целина: 2.1. *Кључни појмови*, 2.2. *Синтетичка и перифрастичка компарација*, 2.3. *Лексичко-синтаксичка суперлативност*, 2.4. *Лексички аспект компарације*, 2.5. *Лингвистичке актуелности* и 2.6. *Закључна разматрања*. У потпоглављу 2.1. *Кључни појмови* дефинисани су основни појмови који ће се даље у дисертацији користити. Компарација придева и прилога овде је укратко сагледана из шире перспективе њених суодноса са језички сродним феноменима попут *степеновања*, *градације*, *градабилности*, *антонимије* и *негације*. Овде се прецизно одређује и терминосистем који је усвојен у овом истраживању. У потпоглављу 2.2. *Синтетичка и перифрастичка компарација* издвојено је пет засебних тематских целина (2.2.1. *Синтетичка компарација у српском језику*, 2.2.2. *Перифрастичка компарација у српском језику*, 2.2.3. *Синтетичка компарација у енглеском језику*, 2.2.4. *Перифрастичка компарација у енглеском језику* и 2.2.5. *Колебања у употреби компарације у енглеском језику*) у којима су дати прегледи досадашње литературе о употреби синтетичке и перифрастичке компарације у српском и енглеском језику. Акцент је на одређивању њихових суодноса који могу бити комплементарни или конкурентски. Потпоглавље 2.3. *Лексичко-синтаксичка суперлативност* посвећено је прегледу досадашње литературе о посебним формама афирмативне и негативне лексичко-синтаксичке суперлативности у два језика и, у складу са тим, подељено је на две тематске целине: 2.3.1. *Лексичко-синтаксичка суперлативност у српском језику* и 2.3.2. *Лексичко-синтаксичка суперлативност у енглеском језику*. Овде су представљени актуелни описи структура које имају чисто суперлативно значење, а у којима се уместо морфолошког суперлатива јављају компаративи или позитиви. Потпоглавље 2.4. *Лексички аспекти компарације* обухвата две тематске целине: 2.4.1. *Модификације компаратива* и 2.4.2. *Модификације суперлатива*. Овде се сумирају досадашња сазнања о модификацијама компаративног и суперлативног значења прилошким средствима и партикулама. Потпоглавље 2.5.

¹Davies 2008– : M. Davies, *The Corpus of Contemporary American English: 450 million words, 1900 – present* доступан на: <http://corpus.byu.edu/coca/>.

²*Корпус савременог српског језика* (2013), Математички факултет Универзитета у Београду, доступан на: <http://www.korpus.matf.bg.ac.rs/prezentacija/korpus.html>.

³*Енглеско-српски паралелни корпус* (2012), Математички факултет Универзитета у Београду, доступан на: <http://www.korpus.matf.bg.ac.rs/prezentacija/korpus.html>.

Лингвистичке актуелности, представља три засебна теоријска питања која су плод савремених лингвистичких истраживања, а која су одабрана као најрелевантнија за циљеве и закључке ове дисертације: 2.5.1. *Морфолошке универзалије у компарацији*, 2.5.2. *Питање порекла перифрастичке компарације* и 2.5.3. *Перифрастички компаратив као металингвистички компаратив*. За сва три питања прецизно је наглашено у ком аспекту ће бити фундаментално битна за резултате овог истраживања или њихово тумачење. 2.6. *Закључна разматрања* затвара ово поглавље сумирањем стања досадашњих граматичких и лингвистичких описа употребе перифрастичких форми компарације у српском и енглеском језику. Овде се конкретније указује на питања која нису обрађена у једној и/или обе филологије, а која су одабрана за циљеве овог истраживања.

У поглављу 3. *ОСНОВНЕ ФОРМЕ ПЕРИФРАСТИЧКЕ КОМПАРАЦИЈЕ* представљени су резултати који се односе на први постављени циљ истраживања. Другим речима, поглавље се бави основним граматикализованим морфолошким моделима аналитичког компаратива и суперлатива у српском и енглеском језику. Поглавље обухвата четири тематске целине: 3.1. *Порекло перифрастичке компарације*, 3.2. *Основне форме перифрастичке компарације*, 3.3. *Додатне форме перифрастичке компарације* и 3.4. *Закључна разматрања*. Прво потпоглавље, 3.1. *Порекло перифрастичке компарације*, пореди сличности у еволутивним токовима настанка перифрастичке компарације у два језика. Ово питање до сада није наишло на веће интересовање истраживача у србистици, а овде се нуде индиректни показатељи могућих токова развоја аналитичког модела у српском језику. Ауторка образлаже зашто и како су за настанак перифрастичке форме и у српском и у енглеском језику релевантни ванјезички фактори (језички контакти са народним латинским језиком) и унутарјезички фактори (проширивање употребе партиципа на придевске функције). Потпоглавље 3.2. *Основне форме перифрастичке компарације* посвећено је актуелним суодносима основних модела који се творе према следећим обрасцима:

- ✓ Узлазни компаратив: *више* + позитив; *more* + позитив
- ✓ Узлазни суперлатив: *највише* + позитив; *most* + позитив.
- ✓ Низлазни компаратив: *мање* + позитив; *less* + позитив
- ✓ Низлазни суперлатив: *најмање* + позитив; *least* + позитив.

Прво се пореде правила употребе основних облика аналитичке компарације у српском и енглеском језику са циљем одређивања сличности и разлика које постоје у два језика (3.2.1. *Употреба основних форми перифрастичке компарације*). Посебна пажња скреће се на низлазну компарацију где се по правилу у оба језика користе искључиво перифрастичке форме, што ауторка пратећи најактуелнија сазнања из савремене литературе третира као језичку универзалију. Друга уочена подударност између два језика односи се на нужност употребе перифрастичког компаратива у поређењима два својства. Овде се покреће дискусија о значењу таквих конструкција у два језика, па је овим облицима посвећено и посебно потпоглавље (3.2.2. *Металингвистички компаратив*). Претпоследње поглавље, 3.3. *Додатне форме перифрастичке компарације*, пореди репертоаре додатних прилошких средстава којима се творе

перифрастичке форме компаратива и суперлатива. Описује се дистрибуција модела са прилозима (1) са интегралном семом интензитета, (2) са семама односа у простору (ширина и висина) и (3) са прилозима са значењем оцене. Обухваћени су и позитивни антонимски парњаци који се употребљавају у домену узлазне градације и негативни којима се изражава низлазна градација (*јаче, најјаче, слабије, најслабије, шире, најшире, уже, најуже, више, највише, ниже, најниже, боље, најбоље, горе, лошије, најгоре, најлошије, more strongly, most strongly, more weakly, most weakly, more widely, more broadly, most widely, most broadly, more narrowly, most narrowly, more highly, most highly, better, best, worse и worst*). Поглавље се затвара одељком 3.4. *Закључна разматрања* које сумира основне закључке о сличностима и разликама у употреби перифрастичке компарације у два језика.

Поглавље 4. *ЛЕКСИЧКО-СИНТАКСИЧКА СУПЕРЛАТИВНОСТ* обрађује две веће тематске целине: 4.1. *Афирмативна суперлативност* и 4.2. *Негативна суперлативност*. Као и код осталих поглавља у овој докторској дисертацији, на крају је дат и преглед основних закључака (4.3. *Закључна разматрања*). Прво потпоглавље, 4.1. *Афирмативна суперлативност*, дефинише и описује структуралне форме афирмативне суперлативности у два језика које се групишу у четири модела којима су посвећене засебне текстуалне целине (4.1.1. *Модел са опитим заменицама и детерминаторима*, 4.1.2. *Модел са месним/временским заменичким прилозима*, 4.1.3. *Модел са лексемама значења 'сви'* и 4.1.4. *Модел са лексемама значења 'икад пре'*). Друго потпоглавље, 4.2. *Негативна суперлативност*, представља четири засебне категорије изражавања негативне суперлативности у два језика: 4.2.1. *Модел са одричним заменицама и детерминаторима*, 4.2.2. *Модел са одричним заменичким прилозима*, 4.2.3. *Одрична безлична егзистенцијална реченица* и 4.2.4. *Експресивни имплицитни суперлативи*. У оквиру сваког модела негативне суперлативности ауторка прави разлику између суперлатива негирања вишег који се јављају са морфолошким компаративима и суперлатива негиране једнакости које се јављају са морфолошким позитивом. Сви модели афирмативне и негативне суперлативности прво су дефинисани за сваки језик засебно, а затим су описане њихове сличности (са акцентом на универзалне логичке механизме генерисања суперлативности у појединачним структурама) и разлике које су уочене на лексичком и синтаксичком плану. У потпоглављу 4.3. *Закључна разматрања*, Јелена Јосијевић сумира сличности и разлике у реализацији модела афирмативне и негативне лексичко-синтаксичке суперлативности у српском и енглеском језику доводећи их у јасну везу са хипотезама истраживања.

Поглавље 5. *ЛЕКСИЧКИ АСПЕКТ КОМПАРАЦИЈЕ* представља резултате који се односе на други циљ овог истраживања и подељено је на четири тематске целине: 5.1. *Модификације компаратива*, 5.2. *Модификације суперлатива*, 5.3. *Двострука компарација у енглеском језику* и 5.4. *Закључна разматрања*. Потпоглавље 5.1. *Модификације компаратива* посвећено је прилошким средствима и партикулама које се у два језика јављају уз компаративе придева и прилога. У таквим лексичким спојевима значење компаратива бива модификовано на различите начине, а они најчешћи описани су у засебним тематским целинама у оквиру овог поглавља: 5.1.1. *Степеновање у оквиру компаративног степена*, 5.1.2. *Укидање компаративног*

степенa, 5.1.3. Динамички компаратив, 5.1.4. Додатна импликативност, 5.1.5. Модална суперлативност и 5.1.6. Устаљени језички изрази са компаративом. 5.1.1. Степеновање у оквиру компаративног степена бави се лексичким спојевима компаратива и А) прилога великог степена (без додатних значењских компоненти, прилога чији се крајњи степен не може сагледати (исказати, описати, упоредити) и оних чији је крајњи степен значајан), Б) прилога непотпуног степена и В) прилога малог степена (без додатних значењских компоненти и оних чији је крајњи степен неприметан, безначајан, скоро непостојећи). Овим је обухваћен широк спектар прилошких средстава која су се у корпусима јавила као најфреквентнији прилошки модификатори уз компаратив (*далеко, много, знатно, доста, изразито, поприлично, пуно, неизмерно, неупоредиво, значајно, донекле, нешто, прилично, унеколико, мало, незнатно*, односно *a (whole) lot, a good/great deal, far, much, quite a bit, way, substantially, considerably, rather, immeasurably, incomparably, significantly, a bit, pretty, quite, somewhat, a little, barely, slightly, hardly* и *scarcely*). Одељак 5.1.2. Укидање компаративног степена посвећен је прилошким средствима који у лексичком споју са морфолошким компаративом поричу постојање разлике чиме се успоставља однос еквативности међу појмовима који се пореде (*ништа, нимало, не, none* и *no*). Структуре којима се изражава прогресивни раст или опадање особине или својства описане су у одељку 5.1.3. Динамички компаратив. Наспрам једне српске форме (лексички спој партикуле *све* и компаратива *придева* и прилога који се неретко и удваја), описана су три могућа начина изражавања исте значењске категорије у енглеском језику: А) редупликација облика компаратива, Б) партикула *ever* + компаратив и В) прилог континуираности (*increasingly, progressively* и *growingly*) + компаратив. 5.1.4. Додатна импликативност описује и пореди партикуле (*just, чак* и *even*) које у лексичком споју са компаративом имплицирају да су појмови који се пореде носиоци особина или својстава изражених придевима. У одељку 5.1.5. Модална суперлативност, Јелена Јосијевић указује да проучавања категорије модалне суперлативности у досадашњим засебним истраживањима два језика нису наметала потребу за увођењем било какве даље класификације форми. Ово контрастивно изучавање два језика указало је на потребу да се уведе подела на експлицитну и имплицитну модалну суперлативност. У енглеском језику јавља се само експлицитна суперлативност (у конструкцијама у којима могу да се јаве и морфолошки суперлативи и позитиви), док у српском језику она може бити и експлицитна (*морфолошки суперлатив + што + клауза*) и имплицитна (*што + компаратив*). На самом крају поглавља посвећеном модификацијама компаратива говори се и о устаљеним језичким изразима у којима је компаратив кључни конституент (5.1.6. Устаљени језички изрази са компаративом). Јелена Јосијевић прави разлику између устаљених језичких израза у којима компаратив модификује значење других скаларних израза и оних у којима је значење компаратива модификовано. Прва класа обухвата изразе попут *више или мање (мање или више, више-мање* и *мање-више)* и *more or less* (којима се изражава делимичност, парцијалност, непотпуност), *ни мање ни више* и *neither more nor less* (којима се изражава еквативност) и надпозитивне структуре *више него + позитив* и *more than + позитив*. Од устаљених израза у којима је компаратив модификовани скаларни израз анализирани су форме еквативне инклузивне компаративности (*један (неки) од +*

компаратив, *међу* + компаратив, *one of the* + компаратив и *among* + компаратив) и оне са фразним екстензификаторима (за нијансу, за длаку и *a shade*) и интензификаторима (за класу, за ранг, за класу или две, за ранг или два, за класу изнад, за класу испод и за класу испред, односно *a class, a class apart* и *a class above*). Потпоглавље 5.2. Модификације суперлатива дефинише и описује форме којима се реализује степеновање у оквиру суперлативног степена. Тематске целине насловљене су према видовима градијације суперлативног значења који се остварују таквим структуралним формама: 5.2.1. Инклузивни суперлатив, 5.2.2. Апсолутни диферентивни суперлатив и 5.2.3. Релативни ексклузивни суперлатив. Инклузивни суперлатив обухвата форме еквативне и диферентивне инклузивне суперлативности. Од еквативних инклузивних суперлатива описане су форме А) *међу* [\rightarrow *among*] + (број) + суперлатив, Б) *један (неки од)* [\rightarrow *one/some of*] + (број) + суперлатив и В) *у* [\rightarrow *in*] + број + суперлатив. Диферентивни инклузивни суперлативи представљени су кроз опис структура: редни број + *од/међу* [\rightarrow *of/among*] + (број) + суперлатив. Представљене су и четири структуралне форме апсолутног диферентивног суперлатива: А) редни број + суперлатив, Б) суперлатив + *посл(у)е/мимо/од* [\rightarrow *since/after*], В) *поред/уз/с* [\rightarrow *besides/except for/apart from/in addition to/next to*] + суперлатив и Г) прилог „граничности“ + суперлатив. На самом крају, описане су и структуре релативног ексклузивног суперлатива: компаратив + *од* [\rightarrow *than*] + суперлатив исте лексеме и суперлатив + *од/међу* [\rightarrow *of/among*] + суперлатив исте лексеме. Потпоглавље 5.3. Двострука компарација у енглеском језику посвећено је појави двоструко маркираних форми компарације која је у овом истраживању забележена само у енглеском језику. Форме двоструке компарације класификоване су у четири различите структуралне категорије које имају посебне семантичке и прагматичке доприносе: 1) суфиксација суплетивних облика, 2) перифрастичко-синтетички компаратив, 3) перифрастичко-синтетички суперлатив и 4) перифрастичко-перифрастички суперлатив.

Поглавље 6. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА формално је монолитно. Овде се сумирају закључци контрастивног истраживања српског и енглеског језика за сва три аспекта перифрастичке компарације која су овим истраживањем обухваћена (основни аналитички модели компарације, лексичко-синтаксичка суперлативност и лексички аспект компарације). Сви закључци се овде доводе у јасне везе са постављеним циљевима, задацима и истраживачким хипотезама. На самом крају изводе се закључци и о доприносу овог истраживања науци о језику, а дају се и смернице за будућа истраживања.

У последњем поглављу, 7. ЛИТЕРАТУРА, наведени су извори и библиографски подаци о цитираним ауторима. Референтна литература обухвата 331 библиографски податак.

II Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области

Јелена Јосијевић у својој докторској дисертацији подробно и аргументовано образлаже значај и могуће доприносе свог истраживања. Након детаљне анализе актуелног стања у досадашњој литератури, ауторка закључује да је питање

компарације придева неизоставна тема сваке граматике и нормативног приручника, али да се право лингвистичко интересовање за перифрастичку компарацију у две филологије пробудило тек крајем прошлог и почетком овог века. Уз то, Јелена Јосијевић скреће пажњу да граматичка литература по правилу сву своју пажњу посвећује морфолошким аспектима компарације. Лингвистичкој науци недостају истраживања која би свеобухватнијим приступом изучавала форме компарације, односно која би компарацију сагледала и кроз друге нивое језичке структуре, а не само кроз морфолошки. Ово истраживање тежи управо томе – да компарацију у два језика сагледа са морфолошког становишта, али и лексичко-синтаксичког, лексичког и лексичко-семантичког.

У србистичкој литератури форме перифрастичке компарације прво су обрађиване парцијално, у засебним научним радовима, Милоша Ковачевића (2003а, 2003б, 2007), да би тек монографија Сање Куљанин (2017) *Компарација кроз лексику и семантику* понудила један свеобухватни приказ употребе перифрастичких форми кроз различите нивое језичке структуре. Истраживање Сање Куљанин (2017) спроведено је на обимној корпусној грађи, али уз изабрани електронски корпус који је далеко већег обима, Јелена Јосијевић успева да прошири репертоар дефинисаних и описаних форми перифрастичке компарације у савременом српском језику.

У англистичкој литератури пажња се углавном посвећује морфолошком плану и основном моделу перифрастичке компарације, као и његовим суодносима са флективним моделом. Нема описа лексичко-синтаксичких форми суперлативности, док је лексичким модификаторима посвећено доста пажње, али не и њиховим лексичким спојевима са компаративом и суперлативом. Докторска дисертација Јелене Јосијевић англистици нуди прво обимније истраживање које појам перифрастичке компарације посматра у ширем смислу те речи и анализира перифрастичке форме изражавања компаративности и суперлативности и на лексичко-синтаксичком и на чисто лексичком нивоу.

Формалне и генеративне теорије све чешће се баве компаративним конструкцијама. Њихови резултати се у овој дисертацији користе у експланаторне сврхе јер потврђују да подударности које су овде уочене контрастирањем два језика нису арбитрарне. Поређења су примарно когнитивни процес и семантика поређења је у основи универзална. Са друге стране, све анализе и студије које припадају овим теоријским оквирима спроведене су на изолованим појединачним хипотетичким примерима који су неретко идентични. Као такве, формалне и генеративне семантичке и синтаксичке анализе нису могле да изнедре детаљније описе поредбених форми. Истраживање Јелене Јосијевић нуди им шири репертоар тих облика које би у будућности требало узети у обзир и детаљније испитати и формално-генеративном апаратуром.

Контрастивна англистичко-србистичка литература не обрађује ни засебне аспекте перифрастичких форми компарације, а не бележе се ни покушаји да се оне сагледају у својој свеобухватности како се то чини у овој докторској дисертацији. У том смислу, примарни допринос ово истраживање даје на контрастивном плану јер резултати контрастивних проучавања, чак и када су чисто теоријски, проналазе своју

практичну примену и у настави матерњег и страног језика, али и у преводилачкој пракси.

III Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Монографија Сање Куљанин (2017) *Компарација кроз лексику и семантику* понудила је опис перифрастичких форми компарације кроз различите нивое језичке структуре. Оригиналност научног рада Јелене Јосијевић у испитивању српског језика овде се примарно огледа у избору корпусне грађе која је много обимнија и која је, као таква, пружила могућност проширивања репертоара описаних форми перифрастичке компарације. Проучавање компарације кроз морфологију, лексику и семантику није до сада забележено у англистичкој литератури, па истраживање Јелене Јосијевић представља прво проучавање компарације у енглеском језику те врсте. Исто важи и за сербо-англистичка контрастивна изучавања. У досадашњој литератури у којој се пореде различите језичке категорије у два језика, није забележена ниједна анализа ни појединачних аспеката перифрастичких форми компарације, а камоли оних који би компарацију посматрали кроз различите нивое језичке структуре. Истраживање Јелене Јосијевић представља, дакле, јединствени пример контрастивног проучавања перифрастичких форми компарације у српском и енглеском језику који је забележен на овим просторима.

Оригиналности научног рада доприносе и методолошки избори. Кандидаткиња се опредељује за независне корпусне анализе које су, за разлику од рада на паралелним корпусима, ослобођене утицаја текста оригинала на текст превода и улоге коју преводилац и његови лични афинитети имају на избор преводних еквивалената. Другим речима, рад на паралелним корпусима увек подразумева да је корпусна грађа једног језика продуктована од стране преводиоца који није изворни говорник тог језика и да је увек присутан мањи или већи утицај оригиналног текста на текст превода. Код независних корпусних анализа, корпусна грађа је производ продукције изворних говорника, те су избегнути основни недостаци једносмерних контрастивних анализа. Овде се један језик не посматра кроз призму другог, већ у свом природном окружењу у коме је продуктован од стране изворних говорника.

Сами корпуси који су одабрани за ово истраживање имају додатних предности у погледу поузданости и вредности добијених резултата. Корпусне грађе изабраних електронских база текстова два језика обезбедиле су огроман број примера сваке форме која је у докторској дисертацији дефинисана и описана. Анализирани узорак, не само да задовољава све стандарде лингвистичких истраживања, већ се може оценити и као изнимно обиман. Оба изабрана електронска корпуса жанровски су балансирана, те ово истраживање није жанровски ограничено. Балансирани корпуси израђени су према јасно дефинисаним критеријумима жанровске заступљености, те представљају најрепрезентативније узорке општег језика.

На самом крају ћемо закључити да докторска дисертација *Перифрастичка компарација у српском и енглеском језику* представља плод оригиналног, преданог и темељног научно-истраживачког рада.

IV Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Кандидаткиња Јелена Јосијевић до сада је објавила **25** радова у категорисаним публикацијама, од чега **3** у тематским зборницима међународног значаја (**3xM14**), **3** у часописима међународног значаја (**3xM24**), **3** у зборницима радова са скупова међународног значаја (**3xM33**), **5** у тематским зборницима радова националног значаја (**5xM45**) и **11** у часописима националног значаја (**5xM51 + 6xM52**).

Научни радови објављени у тематским зборницима међународног значаја (M10):

1. Јелена Јосијевић (2019), Модели афирмативне лексичко-синтаксичке суперлативности у српском и енглеском језику, У: М. Ковачевић, *Вуков српски рјечник и 200 година савременог српског језика*, Зборник са XIII Међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност, Крагујевац: ФИЛУМ, 195–212. (M14)
УДК 811.163.41'366.55:811.111'366.55 COBISS.SR-ID 525421717 ISBN 978-86-80796-41-3
2. Јелена Јосијевић и Јелена Даниловић Јеремић (2019), Критичка анализа дискурса почетних млечних формула за бебе, У: Д. Бошковић, М. Ковачевић и Н. Бубања (ур.), *Брендрави у књижевности, језику и уметности*, Зборник са Научног округлог стола, XIII Међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност, Крагујевац: ФИЛУМ, 117–137. (M14)
УДК 81'42:003.65; 658.512.2:613.287 COBISS.SR-ID 280409868 ISBN 978-86-80796-29-1
3. Jelena Josijević i Ivana Palibrk (2019), Models of affirmative lexico-syntactic superlativity in English: In theory and practice, У: В. Лопичић и Б. Мишић Илић (ур.), *Језик, књижевност, теорија*, Ниш: Филозофски факултет, 183–194. (M14)
УДК 811.111'36/37 COBISS.SR-ID - 525040789 ISBN - 978-86-7379-495-2

Научни радови објављени у часописима међународног значаја (M20):

1. Jelena Danilović Jeremić and Jelena Josijević (2019), The compounds and blends in brand names of baby products, *Наслеђе*, 44, 111–124. (M24)
УДК 811.111'373.611:613.952/.953 81'42:659 COBISS.SR-ID 115085068 ISSN 1820-1768
2. Јелена Јосијевић (2018), Компарација придева са значењем боја у савременом енглеском језику: Аналитизам и фреквентност употребе, *Наслеђе*, 39, 59–68. (M24)
УДК 811.111'367.623'366.55 COBISS.SR-ID 524615829 ISSN 1820-1768

3. Јелена Јосијевић (2015), Међујезичке разлике и неизбежност укидања стилског двогласја слободног неуправног говора енглеског књижевног текста у српском преводу, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, 63 (1), 139–150. (M24)
УДК 811.111:811.163.41]:81'362 COBISS.SR-ID 301053959 ISSN 0543-1220

Научни радови објављени у зборницима радова
са научних скупова међународног значаја (M30):

1. Јелена Јосијевић (2017), Значења конструкција са компаративом придева/прилога и афирмативним универзалним квантификаторима у српском и енглеском, У: Ж. Милановић (ур.), *Контексти 3*, Зборник радова III међународног интердисциплинарног скупа младих научника друштвених и хуманистичких наука, Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, 185–198. (M33)
COBISS.SR-ID 313129479 ISBN 978-86-6065-409-2
2. Јелена Јосијевић (2015), Американизација ортографије у бившим британским колонијама: Корпус анализа ортографских дублета са *-our/-or* и *-re/-er*, У: И. Ж. Секеруш (ур.), *Контексти 2*, Зборник радова II међународног интердисциплинарног скупа младих научника друштвених и хуманистичких наука, Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, 285–293. (M33)
COBISS.SR-ID 301300999 ISBN 978-86-6065-338-5
3. Јелена Јосијевић (2014), Функције прекидања саговорника у контексту, У: И. Ж. Секеруш (ур.), *Контексти 1*, Зборник радова са I међународног интердисциплинарног скупа младих научника друштвених и хуманистичких наука, Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, 285–297. (M33)
УДК ISBN 978-86-6065-292-0 COBISS.SR-ID 291579655

Научни радови објављени у тематским зборницима
радова националног значаја (M40):

1. Јелена Јосијевић (2018), Савремене тенденције у парадигми неправилних глагола у енглеском језику и импликације за савремену наставу, У: С. Маринковић (ур.), *Језик, култура, образовање*, Ужице: Педагошки факултет, 99–114. (M45)
УДК 811.111'367.625.43 УДК 371.3::811.111 COBISS.SR-ID 269164812 ISBN 978-86-6191-050-0
2. Јелена Јосијевић (2015), Глаголи са двојаким и вишеструким облицима простог прошлог времена и прошлог партиципа у савременом енглеском језику, У: М. Ковачевић (ур.), *Савремена проучавања језика и књижевности*, Зборник са VI научног скупа младих филолога Србије, VI/1, Крагујевац: ФИЛУМ, 61–71. (M45)
УДК 811.111'367.625 COBISS.SR-ID 521452437 ISBN 978-86-85991-74-5
3. Јелена Јосијевић (2014), Језичка варијација у Дизнијевим анимираним филмовима, У: Д. Бошковић (ур.), *Филологије vs идеологије*, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 27–42. (M45)
УДК 811.111'282:791.43-252 COBISS.SR-ID 520743317 ISBN 978-86-85991-67-7

4. Неда Видановић и Јелена Јосијевић (2014), Ставови наставника према употреби литерарних текстова у ЕФЛ учионици, У: М. Ковачевић (ур.), *Савремена проучавања језика и књижевности*, Зборник са V научног скупа младих филолога Србије, V/1, Крагујевац: ФИЛУМ, 457–466. (M45)
УДК 371.3::81'243; 81'243 COBISS.SR-ID 520047509 ISBN 978-86-85991-60-8
5. Јелена Јосијевић и Неда Видановић (2013), Занемаривање контекстуалних варијабли у социолингвистичким истраживањима о прекидању саговорника и родној доминацији, У: М. Ковачевић (ур.), *Савремена проучавања језика и књижевности*, Зборник са IV научног скупа младих филолога Србије, IV/1, Крагујевац: ФИЛУМ, 531–538. (M45)
УДК 81'27; 81:316.74 COBISS.SR-ID 514672046 ISBN 978-86-85991-50-9

Научни радови објављени у часописима
националног значаја (M50):

1. Јелена Јосијевић и Јелена Даниловић Јеремић (2019), Критичка анализа представа људских тела у дискурсу функционалне хране, *Филолог*, 20, 109–134. (M51)
Доступан на:
<https://filolog.rs.ba/index.php?journal=filolog&page=article&op=view&path%5B%5D=346&path%5B%5D=pdf>
УДК 81'42:003.65; 658.512.2:613.287 COBISS.SR-ID 525276821 ISBN 978-86-80796-29-1
2. Jelena Danilović Jeremić and Jelena Josijević (2019), To blend so as to brand: A study of the trademarks and brand names, *Lexis: Journal in English Lexicology*, 14, 1–18. (M52)
Доступан на: <http://journals.openedition.org/lexis/3732>
ISSN: 1951-6215 DOI: <https://doi.org/10.4000/lexis.3732>
3. Jelena Josijević (2018), Phonological, morphological and semantic features of verbs as powerful literary devices in Elma Mitchell's *Thoughts after Ruskin*, *Lunap*, 66, 189–199. (M52)
4. Јелена Јосијевић (2016), Класификација неправилних глагола у савременом енглеском језику, *Наслеђе*, 33, 41–60. (M51)
УДК 811.111'367.625 COBISS.SR-ID 523815829 ISSN 1820-1768
5. Јелена Јосијевић (2016), Модели перифрастичког суперлатива са афирмативним универзалним квантификаторима у енглеском језику, *Philologia Mediana*, 8, 467–477. (M51)
УДК 811.111'367 COBISS.SR-ID 274052620 ISSN 1821-3332
6. Јелена Јосијевић (2015), Граматичка обележја слободног неуправног говора у романима Џејн Остин, *Наслеђе*, XII/30, 187–198. (M51)
УДК 811.111'367; 821.111-31.08 Austen J. COBISS.SR-ID 515236270 ISSN 1820-1768
7. Јелена Јосијевић (2015), Модели перифрастичког суперлатива у српском књижевном језику, *Philologia Mediana*, 7, 319–331. (M51)
УДК 811.163.41'366.55:81'42; 81'42 COBISS.SR-ID 520981604 ISSN 1821-3332

- УДК 821.111-14.08 Mitchell E. COBISS.SR-ID 524660629 ISSN 1450-8338
8. Јелена Јосијевић (2015), Ново тумачење збирних именица у енглеском језику, *Узданица*, XII/2, 147–158. (M52)
УДК 811.111'367.622.21 COBISS.SR-ID - 219984396 ISSN 1451-673X
 9. Јелена Јосијевић (2015), Фреквентност употребе енглеских неправилних глагола као фактор регуларизације, *Лунар*, XVI, 183–192. (M52)
УДК 811.111'367.625 COBISS.SR-ID 521504917 ISSN 1450-8338
 10. Јелена Јосијевић (2014), Регуларизација неправилних глагола у савременом енглеском језику, *Узданица*, XI/2, 147–154. (M52)
УДК 811.111'367.625 COBISS.SR-ID 212045068 ISSN 1451-673X
 11. Јелена М. Јосијевић (2013), Слободни неуправни говор у роману Гордост и предрасуда и његовом преводу на српски језик, *Лунар*, XIV/52, 119–133, (M52)
УДК 821.111-31.08 Austin J.; 811.111'255.2=163.41 COBISS.SR-ID 520243093
ISSN 1450-8338

Јелена Јосијевић има 19 излагања на међународним (12) и националним научним скуповима (7):

1. (Не)експресивне суперлативне конструкције са лексемом „top” у савременом енглеском језику, Јелена Јосијевић, XIV међународни научни скуп *Српски језик, књижевност, уметност*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 25 – 26. октобар 2019.
2. О називима пахуљица за децу на енглеском језику, Јелена Даниловић Јеремић и Јелена Јосијевић, XIV међународни научни скуп *Српски језик, књижевност, уметност*, Округли сто *Брендрави у књижевности, језику и уметности*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 27. октобар 2019.
3. Should we analyse or analyze BrE and AmE spelling doublets in contemporary Canadian English, Jelena Josijević and Jelena Danilović Jeremić, 9th International Conference *POSTMODERN MIGRATIONS: CANADA*, SACS and Faculty of Philology, Belgrade, 5 – 6 April 2019.
4. A Cerealicious Brekki: A Linguistic Analysis of Children’s Cereal Boxes, Jelena Danilović Jeremić and Jelena Josijević, 6th International Conference of the English Department *Belgrade English Language and Literature Studies (BELLS90)*, English Department, Faculty of Philology, University of Belgrade, May 30th – June 1st 2019.
5. Критичка анализа дискурса почетних млечних формула за бебе, Јелена Јосијевић и Јелена Даниловић Јеремић, XIII међународни научни скуп *Српски језик, књижевност, уметност*, Округли сто *Брендрави у књижевности, језику и уметности*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 03. новембар 2018.
6. Савремене тенденције у парадигми неправилних глагола у енглеском језику и импликације за савремену наставу, Јелена М. Јосијевић, Међународни научни скуп *Језик, култура, образовање*, Педагошки факултет, Ужице, 02. новембар 2018.
7. Модели афирмативне лексичко-синтаксичке суперлативности у српском и енглеском језику, Јелена Јосијевић, XIII међународни научни скуп *Српски језик*,

- књижевност, уметност, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 26 – 27. октобар 2018.
8. Models of Affirmative Lexico-Syntactic Superlativity in English: in Theory and Practice, Jelena Josijević and Ivana Palibrk, *Language, Literature, Theory*, Faculty of Philosophy, Niš, 27 – 28th of April, 2018.
 9. Meanings of Constructions With Adjective/Adverb Comparatives and Affirmative Universal Quantifiers in Serbian and English, Jelena Josijević, *Contexts 3*, Third International Interdisciplinary Conference for Young Scholars in Social Sciences and Humanities, Faculty of Philosophy, Novi Sad, the 1st of December, 2015.
 10. The Americanization of spelling in former British colonies: Corpus analysis of spelling doublets ending in -our/-or and -re/-er, Jelena Josijević, *Contexts 2*, Second International Interdisciplinary Conference for Young Scholars in Social Sciences and Humanities, Faculty of Philosophy, Novi Sad, the 4th of December, 2014.
 11. Context and functions of interruptions, Jelena Josijević, *Contexts*, First International Interdisciplinary Conference for Young Scholars in Social Sciences and Humanities, Faculty of Philosophy, Novi Sad, the 1st of December, 2012.
 12. Coalition metaphors in journalistic discourse: Relevance theory – inferential approach, Neda Vidanović and Jelena Josijević, *Contexts*, First International Interdisciplinary Conference for Young Scholars in Social Sciences and Humanities, Faculty of Philosophy, Novi Sad, the 1st of December, 2012.
 13. Компарација придева са значењем боја у савременом енглеском језику: Аналитизам и фреквентност употребе, Јелена Јосијевић, *Савремена проучавања језика и књижевности*, X научни скуп младих филолога Србије, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 31. март 2018.
 14. Конгруенција предиката са збирним именицама у савременом енглеском језику и нова тумачења збирних именица, Јелена Јосијевић, *Савремена проучавања језика и књижевности*, VII научни скуп младих филолога Србије, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 28. март 2015.
 15. Вишеструки облици простог прошлог времена и прошлог партиципа у савременом енглеском језику, Јелена Јосијевић, *Савремена проучавања језика и књижевности*, VI научни скуп младих филолога Србије, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 22. март 2014.
 16. О родној (не)равноправности у дневној штампи, Неда Видановић и Јелена Јосијевић, *Савремена проучавања језика и књижевности*, VI научни скуп младих филолога Србије, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 22. март 2014.
 17. Рајхенбахова теорија глаголског времена у енглеском језику, Јелена Јосијевић, *Савремена проучавања језика и књижевности*, V научни скуп младих филолога Србије, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 30. март 2013.
 18. Ставови наставника према употреби литерарних текстова у ЕФЛ учионици, Неда Видановић и Јелена Јосијевић, *Савремена проучавања језика и књижевности*, V научни скуп младих филолога Србије, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 30. март 2013.
 19. Занемаривање контекстуалних варијабли у социолингвистичким истраживањима о прекидању саговорника и родној доминацији, Јелена Јосијевић и Неда

Видановић, *Савремена проучавања језика и књижевности*, IV научни скуп младих филолога Србије, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 17. март 2012.

V Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

У времену које је протекло од пријаве теме докторске дисертације до њеног завршетка, када је интересовање за компарацију било у самом јеку, и англистика и србистика добиле су више монографских издања, докторских дисертација и на десетине лингвистичких радова који су обогаћивали наша сазнања о компарацији у српском и енглеском језику. Истраживачки процес је и сам по својој природи еволутиван, па су одређена одступања од онога што је приликом пријављивања теме било обећано била нужна. Другим речима, почетни елементи дисертације предочени у предлогу теме превазиђени су новим увидима других лингвиста који су у међувремену активно изучавали поредбене форме, али и најсвежијом продукцијом самог аутора.

Прво, предмет истраживања је проширен и на тематске области које приликом пријаве теме нису биле планиране, а које су се у току праћења нових токова у актуелној литератури и самосталног истраживачког рада показале као значајне, актуелне и незаобилазне. Уз то, прелиминарним испитивањима је установљено да би самостално израђени паралелни корпус, али и доступни електронски енглеско-српски паралелни корпуси, ограничили обим и вредност резултата. Због тога је истраживање спроведено на далеко обимнијим монолингвалним корпусима који су омогућили изолацију и дефинисање далеко већег броја језичких средстава којима се перифрастички изражавају компаративност и суперлативност. И једна и друга измена представљају својеврстан вид унапређивања и усавршавања квалитета истраживања које је за резултат имало далеко обимније, релевантније и значајније резултате од оних који су приликом пријаве теме докторске дисертације били очекивани.

Закључићемо да је докторска дисертација Јелене Јосијевић и обимом и квалитетом превазишла оно што је научној јавности обећано приликом пријаве теме докторске дисертације.

VI Научни резултати докторске дисертације

Сва питања о компарацији придева и прилога од огромног су значаја за истраживање сваког језика јер је једна од основних људских потреба да све што нас у свету окружује систематизујемо и разврставамо кроз поређења. Да ли вербално или само у домену мисаоног, за таква поређења највише се ослањамо на компарацију придева и прилога. То компарацију чини изузетно фреквентном појавом у језичкој употреби.

Питање компарације махом је сведено само на морфолошки ниво у обе граматичке традиције. Право богатство језичких средстава открива се тек када се компарација сагледа кроз анализе различитих нивоа језичке структуре. Јелена Јосијевић јасно истиче да тросетепна градиција *позитив – компаратив – суперлатив* коју нам представљају актуелне граматике јесте идеализација која нас неретко наводи

на погрешне закључке да позитив, компаратив и суперлатив чине sukcesivan градуирани низ. Овде се истиче комплексност њихових односа коју ауторка илуструје на примеру морфолошког компаратива. Исти морфолошки облик може бити употребљен за изражавање различитих скаларних вредности. Апсолутни компаратив изражава степен који је испод позитива, суперлативност у моделима лексичко-синтаксичке суперлативности, али и еквативност у лексичким спојевима са прилозима који поричу компаративну вредност. Ауторка истиче и да постоји читав спектар тананих нијанси између три основна ступња тростепене градације и описује бројна прилошка средства којима се то суптилно нијансирање постиже.

Резултати до којих се дошло овим истраживањем проширили су сазнања о перифрастичким формама компарације у српском и енглеском језику и репертоаре језичких облика који су до сада били анализирани. Указано је на читаво богатство средстава којима се може изразити суперлативно значење, а које до сада нису биле забележене ни у србистици ни у англистици. Поређења свих описаних форми у два језика посебно су значајна јер резултати контрастивних проучавања, чак и када су по својој природи чисто теоријска, могу имати значајне практичне примене.

Контрастивна анализа основних форми перифрастичке компарације показала је велике подударности у два језика у смислу репертоара доступних прилошких маркера компаратива и суперлатива. Све подударности које су уочене на овом плану приписују се чињеници да су доступна прилошка средства најопштије семантике и да се као таква могу наћи у лексичким спојевима са теоријски неограниченим бројем придева. Нужност употребе перифрастичке компарације у изражавању низлазне градације универзално је језичко својство док је у поређењима два својства заслужна специфична значењска структура ових форми која је у својој основи металингвистичке природе. Све разлике на овом плану приписане су чињеници да два језика одликују различите морфо-фонолошке структуре па се овде сличности нису ни очекивале.

Контрастивна анализа лексичко-синтаксичких суперлатива показала је да се у оба језика суперлативност може изразити структурама које одликује специфична интеракција између компаратива (позитива) и лексичких средстава која су у два језика истоврсна. Подударности на овом плану компарације приписане су и чињеници да се суперлативност генерише кроз серије компаративних репрезентација. Ово је механизам који је језички универзалан. Мање разлике уочене су на плану репертоара доступних лексичких средстава и на плану слагања негације.

Контрастивна анализа лексичких аспеката компарације указала је на постојање истоветних значењских категорија у оба језика. Код модификација компаратива бележе се веће разлике међу средствима којима се одређена значења реализују. Са друге стране, код модификација компаратива дефинисане структуре којима се изражава степеновање у оквиру суперлативног степена у доброј мери су и формално подударне.

Посебно су значајни резултати који указују да све сличности и подударности у два језика почивају на универзалним когнитивним и логичким принципима. Овде Јелена Јосијевић излази из оквира појединачних језика (овде српског и енглеског) и наглашава могућност примене добијених резултата као почетних хипотеза за испитивање свих светских језика. На пример, сви језици света који у свом лексичком репертоару поседују прилоге адлативног значења имају макар теоријску могућност да

творе суперлативне форме које у свом састају имају морфолошке компаративе и позитиве.

О вредности и доприносу резултата овог истраживања можда најбоље говори чињеница да су њени резултати селективно објављени у склопу шест самосталних радова (2xM14, 1xM33, 3xM51), а да је из уже научне области објављен и рад о односу синтетичке и перифрастичке компарације код придева којима се означавају боје, и то у часопису категорије M24.

VII Применљивост резултата у теорији и пракси

Резултати докторске дисертације *Перифрастичка компарација у српском и енглеском језику* вредни су и са становишта лингвистичке теорије и из перспективе примењено-лингвистичких дисциплина.

Прво, ономасиолошки приступ омогућио је да резултати овог истраживања буду представљени крећући се од значењских категорија ка језичким формама којима се та значења у два језика остварују. Очигледно је да те значењске категорије почивају на људским потребама да се одређени односи у свету око нас језички кодирају. Пошто нема разлога за претпоставку да се та потреба код људи разликује у зависности од језика који говоре, постоје реална очекивања да све семантичке категорије које су овде описане у српском и енглеском језику постоје и у другим језицима света. Да ли се та теоријска могућност реализује у језицима и којим средствима отворено је лингвистичко питање како за општу лингвистику тако и за појединачне филологије.

Бројне семантичке категорије које су овде обрађене изражавају се кроз интеракције одређених лексичких средстава. Те интеракције су у већини случајева логичке природе јер почивају на когнитивним принципима и механизмима. У складу с тим, сви језици који имају одређена језичка средства у свом репертоару имају макар теоријску могућност да на истоветан начин реализују ове семантичке категорије. Тако, на пример, афирмативна лексичко-синтаксичка суперлативност може да се изрази структурама са морфолошким компаративом које у поредбеници имају прилоге или именичке фразе са придевима значења *икад пре*. Сви језици који располажу прилошким и придевским средствима исте семантике имају теоријску могућност за реализацију овог структуралног модела афирмативне суперлативности.

Најзад, ово истраживање је замишљено као теоријско контрастивно проучавање, али његови резултати могу бити искоришћени и за унапређење како наставе енглеског као страног језика, тако и преводилачке праксе. Дисертација нуди преглед доступних језичких средстава у два језика према значењским категоријама. Такав начин презентације резултата значајно олакшава њихову примену у настави енглеског језика или транслатологије. Истовремено, може бити користан и у преводилачкој пракси као врло прегледан водич кроз перифрастичке форме компарације.

VIII Начини презентовања резултата научној јавности

У процесу припреме за пријаву теме докторске дисертације *Перифрастичка компарација у српском и енглеском језику*, а и касније, током њене израде, Јелена

Јосијевић, као што смо већ поменули, публиковала је седам радова из најуже научне области у категоризованим публикацијама. Кандидаткиња има и 4 излагања на међународним и једно на националном скупу која су у уској вези са проблематиком докторске дисертације. Имајући то у виду, може се рећи да је дисертација фрагментарно и делимично већ презентована научној јавности.

Неке од тематских целина које су обрађене у овој докторској дисертацији већ су прихваћене за излагања на међународним научним скуповима тако да се право презентовање резултата научној јавности очекује тек у будућности. Круна презентовања требало би да буде објављивање грађе у форми научне монографије јер је то једини начин да се резултати у целости поделе са научном јавношћу.

IX Закључак и препорука

Прегледавши приложени рукопис, Комисија са одговорношћу констатује да је докторска дисертација кандидаткиње Јелене Јосијевић *Перифрастичка компарација у српском и енглеском језику* производ оригиналног научно-истраживачког рада. Кандидаткиња је темељно обрадила тему, анализиравши и упоредивши појединачне аспекте перифрастичке компарације у енглеском и српском језику кроз различите нивое језичке структуре, уз употребу обимне корпусне грађе. Тиме је показала не само завидно познавање литературе него и савремених метода и техника које се примењују у контрастивној лингвистици.

У теоријском смислу, дисертација пружа систематичан, аргументовано изложен преглед перифрастичких форми изражавања компаративности и суперлативности на лексичком, лексичко-синтаксичком и лексичко-семантичком плану.

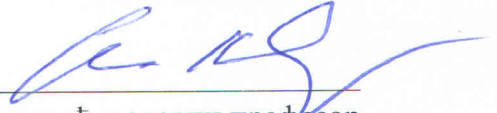
У практичном смислу, најзначајнији допринос дисертације јасно се сагледава у импликацијама које проистичу из спроведеног истраживања: добијени резултати могу се применити и за унапређење наставе енглеског језика, али и наставе српског језика, као и преводилачке праксе.

У области која је још увек недовољно истражена, Јелена Јосијевић, у одговорима на постављена истраживачка питања, указује на значај перифрастичке компарације, проширујући наша сазнања о перифрастичким формама компарације у српском и енглеском језику репертоарима језичких облика који до сада нису били предмет анализе.

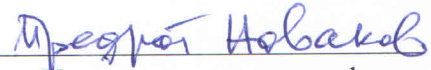
Комисија стога са задовољством закључује да докторска дисертација кандидаткиње Јелене Јосијевић под насловом *Перифрастичка компарација у српском и енглеском језику* представља значајан научни допринос у области морфологије српског и енглеског језика, те да је у свему израђена у складу са стандардима научно-истраживачког рада. Сходно томе, предлажемо Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу да прихвати ово образложење и позитивну оцену докторске дисертације, те омогући кандидаткињи јавну одбрану пред комисијом у истом саставу.

У Крагујевцу, 22.08.2020.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Др Милош Ковачевић, редовни професор
Ужа научна област: *Савремени српски језик*
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу
и Филолошки факултет у Београду
(председник Комисије)

Др Предраг Новаков, редовни професор
Ужа научна област: *Англистика*
Филозофски факултет у Новом Саду (члан Комисије)

Др Сања Ђуровић, ванредни професор
Ужа научна област: *Савремени српски језик*
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу (члан Комисије)